

ESKİ-YENİ ÇATIŞMASI: DAVID HARE - A MAP OF THE WORLD

THE CONFLICT BETWEEN OLD AND NEW: DAVID HARE- A MAP OF THE WORLD

Erdoğan PARLAK*

ÖZET

Çağdaş İngiliz oyun yazarlarından David Hare, oyunlarında genellikle sosyal ve politik konuları ele alır. Çağdaş dünyanın çıkmazları, ülkeler arasındaki sorunların kaynağı, zenginlerin yoksullar üzerindeki baskısı Hare'in ele aldığı konulardan birkaçıdır. A Map of the World oyununda da eski ve yeni uygarlıklar arasındaki uyumsuzluk ve çatışmaların nedenlerini irdeleyen Hare, bu sorunlara açık bir çözüm getirmeyi ve yorumu izleyiciye bırakır.

ABSTRACT

David Hare, one of the contemporary British playwrights, deals with social and political issues in his plays. The dilemmas of today's world, the source of the problems among the countries, and the pressure of the rich on the poor are some of the topics David Hare handles. As David Hare focuses on the disorders between old and new civilizations, he, by no means, draws a clear solution for such problems and leaves it to the audience.

Anahtar Sözcükler: David Hare, A Map of the World, Uygarlık, Eski ve Yeni

Keywords: David Hare, A Map of the World, Civilization, Old and New

*Yrd. Doç., Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Kayseri.

¹ Y. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı, ERZURUM, erdincparlak@gmail.

1-Giriş

Bireyselden toplumsala uzanan düzlemde, İngiltere özelinde beliren toplumsal olguları, sorunları, çelişkileri, çatışmaları, kangren halini almış politik karmaşa ve açmazları gerçekçi bir şekilde ele alıp, gözlemediği bu sorunları ulusal boyutlarıyla ve gerçek anlamıyla sergilemeye çalışan çağdaş İngiliz tiyatrosunun önde gelen oyun yazarlarından David Hare, oyunlarını kaleme aldığı ilk yıllarda kalıcı olduğuna inandığı 'aşk' üzerine oyunlar yazar. Günümüzde sergilediği siyasal duruşunun tersine neden ilk yıllarda aşk üzerine yazdığı sorulduğunda o dönem için Hare'in cevabı nettir: "Aşk öyküleri yazıyorum. Oyunlarımın çoğunluğu böyle. Birçok kez romantik aşkı konu alan şeyler yazdım, çünkü bunlar hiçbir zaman yok olmayacak konular" (Hare, 1992 : 9). Aşk teması içeren oyunların yanısıra komedi de kaleme alan yazar, kısa sürede ülke içindeki toplumsal sorunlara yönelir ve İngiliz toplumunun yanısıra devlet kurumlarının yozlaşmasını ele alan ülke içi konuları yoğurur. İmparatorluğun çöküşüne, devlet kurumlarının yozlaşmasına ve günümüzdeki İngiltere resmine bakmakla uzun zaman harcadığını düşünen Hare, İngiltere'nin çöküşüne giden yolda döşenen taşların izlerini uzunca bir süre izler. Çağdaş bir oyun yazarı olarak sadece İngiltere ve İngiltere'nin sorunlarıyla ilgili oyunlar yazmanın kendisini sadece İngiltere sınırları içinde barındırağıcının ayırında olan Hare, evrensel ve uluslararası boyutta ortaya çıkan konuları ele alması gerektiği düşüncesini hayata geçirir. Evrensel konulara uzanmasının hangi endişelerden kaynaklandığını; "bu bir üsluptu. 1978 yılında *Plenty*'den sonra artık bu konuda söylemek istediğim her şeyi söylemiş olduğumu farkettim" (Lewis, 1982 :8) sözleriyle belirtir.

Hare, gerçekte aynı konuları sürekli tekrar eden bir oyun yazarı olmanın tersine, kendisini çağın gerekliliklerine ve toplumsal sorunlarına paralel olarak yenileyen, toplumların sorunlarını gerçekçi bir gözle irdeleyen, bireylerin ahlaki değerlerini, bakış açılarını derinlemesine ele alan bir oyun yazarı olarak günümüz İngiliz tiyatrosunda da 'Sir' unvanı ile hak ettiği yerde durmaktadır. "...modern dünyada işlerin nasıl gerçekleştiği ile ilgilenen bir oyun yazarı olarak, politik esasları evrensel bir bakış açısıyla değerlendiren" (Takkaç, 2006, s.303) hemen hemen her oyununda farklı karakterlerin ön planda yer almasının nedeni Hare'in oyunlarını kurgularken çok boyutlu ve genelde politik içerikli konuları ele almasıdır. "Hare toplumda önemli gördüğü ve var olan her türlü durumu yansıttığı için bu karakterler iyi ve ahlaklı olabilmenin yanısıra kaçınılmaz olarak kötü ve ahlaksız da olarak da gözlemlenebilmektedirler. (Yeşilyurt, 2005 :1).

Farklı kadın karakterleri oyunlarının merkezine konumlandırması Hare'in oyunlarında dikkat çeken özelliklerden birisidir. Paddy Woodworth'e göre " kadınlar David Hare'in eserlerinin merkezindedir ve bu erkek bir oyun yazarı için çok olağandışı bir durumdur (1990, s.129). Babasının denizci olması ve doğal olarak çocukluk yıllarının çoğunlukla babasından uzak bir şekilde kadınlar arasında geçmesi yazarın annesinin etkisiyle kadınlara karşı olumlu empatik bir yaklaşım geliştirmesini sağlamıştır. Oyunlarında güçlü, olayların merkezinde yer alan etkin ve güçlü kadın karakterlerin yer aldığına dair bir soruya Hare'in yanıtı ironiktir:

" Kadınlar hakkında oldukça fazla şey yazdım çünkü konum her zaman iyilik oldu. Erkeklerin iyi olduğu fikri ise bana hep biraz aptalca gelmiştir" (Bloom,1989: 33).

Politik bir oyun yazarı olmasına karşın David Hare'in oyunları bir ideolojiyi açık ve net bir şekilde desteklemez. Oyunlarında yalnızca gerçekleri, durumların gerçekleştiği zaman dilimlerini yansıtır ve izleyicinin kendi başına bir şeyleri algılamasını, gerçeklerin iç yüzünü kavramasını ve tüm bunların sonuçlarını daha gerçekçi bir bakış açısıyla görmelerini ister.

1980'li yıllar David Hare için kısa süren bir durgunluk döneminin başlangıcıdır. 1978 yılında yazdığı *Plenty* oyunundan sonra yazar artık İngiliz toplumu ile ilgili yeterince söz söylediği düşüncesi ile herhangi bir oyun kaleme almaya çalışmaz. Oyun yazarlığındaki bu durgunluk dönemi yaklaşık iki yıla yakın bir süre devam eder. Ancak 1982 yılında Adelaide Sanat Festivali'ne katılmak üzere Avustralya'ya davet edilen Hare'den bu ülke üzerine bir oyun yazması istenir. Her ne kadar eğlenceli bir yolculuk yapsa da Hare burada oyun yazamayacağı önyargısını kırarak ortam bulamaz. Kısacası yazar Avustralya'da aradığını bulamaz ve bu suskunluk dönemi yeniden eski durağan haline bürünür. Dönüş yolculuğunda Bombay'e iner ve bir kaç günlüğüne burada kalmaya karar veren Hare aradığı ortamı burada bulduğunu anlar ve *A Map of the World* oyununu kaleme almaya karar verir.

A Map of the World batılı ülkelerin üçüncü dünya ülkelerinin krizlerini algılama biçimi başta olmak üzere cinsel politika ve siyasetin karmaşık konularını yansıtır. Afrika ve doğudaki yoksul ülkeleri oyunun merkezine alan Hare böylece insanların bencilliğini, benliğinden çok şey kaybetmiş insanlığı işler. Hare, *A Map of the World* ile uzak Asya'da yaşananları, yoksulluk ve açlığın ön plana çıktığı zor koşullar altındaki insanları sahneye taşıyarak izleyicinin olup bitenlerden haberdar olmalarını, dünyada kaçınılmaz bir şekilde yaşanan/yaşanmaya devam edilen olaylara karşı daha sağduyulu ve insancıl bir yaklaşım geliştirme gerekliliğini göstermeyi amaçlar.

Oyun, Üçüncü Dünya ülkelerindeki yoksulluk üzerine düzenlenen bir UNESCO konferansında geçer. Oyunun kahramanlarından biri Hindistan asıllı İngiltere'de yaşayan sağ görüşlü ünlü roman yazarı Victor Mehta, öteki ise sol görüşlü İngiliz gazeteci Stephen'dir. Konferans Hindistan'ın Bombay kentinde düzenlenmiştir. Mehta daha önce eserlerinde bu ülkeler üzerine yazıları olan bir yazar olarak davet edilmiştir. Stephen ise konferansı izleyen bir gazetecidir. Mehta bu konferans süresince yaşanan çekişmeleri daha sonra romanlaştırır. Gerçekte oyun, bu romanın filme uyarlanmasından öte bir şey değildir. Oyun boyunca izleyiciler, erkek ve kadın oyuncuların canlandırmalarını izler ve çekim aralarında bu oyuncuların gerçek yaşamlarından kesitler sunulur. Oyunun kadın karakteri ise Amerikalı Peggy Whitton'dır. Peggy'nin oyun boyunca oynadığı rol son derece önemlidir çünkü oyun kurgusunun temellendirildiği Mehta- Stephen arasındaki tartışmaların gerçek nedeni Peggy'den başkası değildir. Amerikalı sanatçı Bombay'de bir film çekimi için bulunmaktadır ve konferansın katılımcıları ile aynı otelde kalır. Daha önce Stephen'a vermiş olduğu yemek sözünü unutan Peggy, Mehta'ya da söz verir ve böylece oyunun iki baş kahramanı raslantısal bir şekilde karşı karşıya gelmiş olur. Bu ikili arasındaki çekişmenin tek nedeni Peggy'yi elde etme çabasından öte bir şey değildir. Daha doğrusu Mehta- Stephen tartışmasının ekseninde yer alan eski-yeni, batı- üçüncü dünya ülkeleri, zengin- yoksul çatışmalarının altında yatan kişisel neden bir kadına, Peggy'ye sahip olmaktır. Peggy de bu durumun farkındadır ve bu ikilinin tartışmasının sonucunda kazanan tarafın kendisini elde edeceğine ilişkin bir öneri bile sunmaktan geri durmamıştır.

Oyundaki mekanın bir UNESCO konferansı olması ise rastlantısal değildir. Çünkü oyunun en önemli amaçlarından birisi de uygarlıklar arasındaki çatışmaların bir tartışma ortamı içinde izleyiciye verilmesidir. Bu denli farklı kişilikleri bir araya getirmek için uluslararası bir konferansın seçilmesi oldukça yerinde bir davranış olarak görülebilir ve

konferans katılımcılarının da genç bir İngiliz gazeteci, Hintli bir roman yazarı, Amerikalı bir kadın oyuncu ve gazeteci ile Senegalli bir delege olması bu uygarlıklar çatışmasını en iyi şekilde sergilemek için gerekli ortamı yeterince sağlamıştır. Oyundaki karakterler gerek konuşmaları gerekse de davranışları ile üyesi oldukları toplumun birer aynası gibidirler ve kendi değer yargılarını sergilerler. Öte yandan Peggy'nin kendisini bir ödül olarak öne sürmesi yalnız kendisinin değil, aynı zamanda içinde yetiştiği toplumun da rahatlığını göstermesi açısından ilgi çekicidir.

Hare'in oyunda öne çıkardığı öğelerden biri de karakterlerin birbirleri ile konuşma ve tartışmalarında ait oldukları toplumlar arasındaki farklılıkları yansıtmalarıdır. Amerikalı kadın oyuncu ve İngiliz roman yazarının konuşması bir anlamda yalnızca iki kişinin konuşmasından öte, Amerikan ve İngiliz toplumlarının birbirlerine göndermelerle doludur. Bu ikili arasındaki tartışmalar bir bakıma Amerika ve Avrupa arasındaki kültürel farklılıkların dışarıya yansımaları özelliğindedir. Peggy'nin konuşmalarında Amerika her yönü ile bir fırsatlar ülkesi olarak sergilenir. Bunu geçerli kılan neden ise Amerikan halkının paraya ve parasal güce yönelik bakış açısı olarak verilir. Kapitalist açıdan bakıldığında Amerika'da paranın kişiye sağladığı güç, dünyanın öteki ülkelerinde sağladığından çok daha fazladır. Bu bağlamda oyunda uluslararası siyasette de Amerika'nın çarpıcı ve cazip yönlerine vurgu yapılır. Tek kutuplu dünya yaratıp buranın tek hakimi olmayı amaçlayan Amerika'nın kendi emperyalist çıkarları için, içinde tinsel değerler ve insancıl yaklaşımlar da olmak üzere öteki tüm değerleri bir kenara bırakmaktan çekinmeyeceği vurgusu oyunda bir kaç açık bir şekilde dile getirilmiş olur. Genç ve idealist bir gazeteci olan Stephen düşüncelerini savunmak konusunda Peggy gibi çekinmeden ve net bir şekilde cümleler kurar. Ancak gençliğinin vermiş olduğu enerji ve heyecanla olsa gerek zaman zaman yaptığı yersiz çıkışları gözlenir ve bu çıkışları sonucunda zor durumda kaldığı anlar da olur. Bu tartışmalar hem Stephen hem de Mehta açısından kesinlikle boş ve gereksiz değildir. Oyunun akışı içinde yapılan bu ve benzeri tartışmalar her iki karakterin de kişisel gelişimlerinin birer parçası konumuna gelir. Stephen da bu tartışmalar sayesinde bu otel lobisinde büyüdüğünü, olgunlaştığını itiraf etmekten çekinmez (Hare, 1997, s.186). Stephen Mehta'dan farklı olarak kendi öz eleştirisini yapabilen, yanlışlarını görebilen ve buy yolla kendini geliştirmeye daha açık birisidir denebilir.

Oyunda temel olarak ele alınan konu, konferansın da konusu olan Üçüncü Dünya ülkelerindeki yoksulluktur. Oyun süresince izleyicinin ilgisi bu konuda yoğunlaştırılır. Hare bu konuyu ele alırken aynı zamanda Batı ve Doğu uygarlıkları arasındaki çatışmalara ve önyargılara da göndermede bulunur. Batının gözüyle üçüncü dünya ülkelerinin geri, yaşanmaz ve ilkel olduğu vurgusu her fırsatta ön planda yer alır. Konferans üyelerinden M'Bengue'nin sözleri, üçüncü dünya ülkelerinin batılıların gözündeki yerini özetler niteliktedir:

“Bir süredir İngiltere'deydim. Oradaki medya bir rahibeye nasıl tecavüz edildiği, kabilesel katliam veya filleri nasıl katlettiğimize dair haberler dışında hiç bir şeyden bahsetmiyor. Veya hükümetin yolsuzluklar içinde nasıl yetersiz olduğu. Üretimin olup olmadığı onlara göre bir haber niteliği taşımaz. Baraj inşa edersek sıkıcı olur. Gazetecileriniz baraj inşasını haber yapmıyorlar diyorlar. Baraj yapımı çok sıkıcı bir konu. Sönük. Bunlar beyaz adamın hiç bir şekilde ilgilenmek istemediği konular” (Hare, 1997: 147).

Bir anlamda yoksul ve ilkel olarak adlandırdıkları ülkelerin geri kalmışlıklarında batının da yadsınmayacak etkisinin olduğu özellikle bu karakterin sözleri ile verilir. Yine bu ülkelerde yaşanan herhangi olumlu ya da yapıcı bir olay medyanın ilgi odağı olmazken, olumsuzluklar insanlık dışı olarak yansıtılmakta, yalnızca geri kalmış ülkelere özgü olaylar gibi gösterilmektedir. David Hare *A Map of the World*'de bireyin sadece içinde yaşadığı çevreyi değil, aynı zamanda küresel çevreyi de düşünmesi gerektiği savını yineler. Oyunda yer alan ülkelerin farklı etnik, toplumsal, sosyal ve fiziksel koşulları söz konusu olduğundan olsa gerek oyun boyunca yazar genelleme yapmaktan kaçınır. Yaşanılanlar ışığında izleyicinin ilgisini çevrede olup bitene çekmeye çalışır.

A Map of the World 'insanların nasıl daha iyi koşullar içerisinde yaşayacakları' sorusuna yanıt arayan bir oyun olarak değerlendirilebilir. Farklı görüşlerin, sorunların ve farklı çözümlerin ortaya konduğu bu oyunla yazar, geleceğin insanlığa daha iyi koşullar getirmesi gerektiğini ifade eder. Bunun da ancak bireylerin önce kendilerine sonra da yurttaşları oldukları uluslara güvenerek başarılacağı düşüncesindedir. Bu nedenle insanların gerçeklerle yüzleşmekten korkmaması ve yaşadıkları açmazlara dönük çözüm bulmak için kötü koşulları yaşamayı beklememesi gerekmektedir. ..yaşanılan dünyada bireylerin toplumsal ve bireysel yönden kendilerini gerçekleştirmek için toplumların karşılıklı olumlu ilişkiler içinde olması gerektiğinin altını çizer. İnsanlık tarihi boyunca uygarlıklar birbirini izlemiş ve yeryüzünün çeşitli bölgelerini kısa ya da uzun zaman aralıklarıyla etkileri altına almışlardır. Her uygarlık belli bir iktisadi yapının biçimlendirdiği bir değerler sistemidir. İktisadi yapılar, uygarlığa kendine özgü bir nitelik kazandırırken, insanın doğa ile mücadelesini ve bu mücadele sonunda oluşan ilişkileri de bünyesinde barındırır. Bu mücadele sonucunda oluşan ilişki, düşünce ve değerler, o uygarlığın genel karakterini belirler ve adlandırılmasında rol oynar (Özata, 2010 :128).

A Map of the World temelde eski-yeni çatışmasına odaklanmamış bir oyun olmakla birlikte bir çok kez bu konu ile ilintili değerlendirmelere rastlamak olasıdır. Oyundaki karakterlerin seçimi ise gerçekte oyun boyunca devam edecek olan eski-yeni çatışmasının ipuçlarını oyunun başlarında verir. Mehta ve Stephen karakterleri bir anlamda simgesel açıdan eski ve yeni ya da yaşlı ve genç kavramlarının karşı karşıya getirilmesinden öte bir şey değildir. Mehta daha yaşlı ve deneyimliken, Stephen daha genç ve enerjiktir. Bu ikili arasında gelişen gerginlik, birbirlerinden pek hoşlanmamalarının temelinde de aralarındaki yaş farkının önemli rol oynadığı söylenebilir. Bu bağlamda Hare'in niyeti genç ve yaşlı kavramlarıyla eski ve yeni uygarlıklar arasında bir bağlantı kurmaktır. Oyunda sol görüşlü Stephen yeni uygarlıklara; sağ görüşlü Mehta ise eski uygarlıklara değer verip yüceltir. Böylece oyunda genç ve yaşlı kavramlarından öte, eski ve yeni olan ön plana çıkar (Yeşilyurt, 2005, s.30). Ona göre eski ve köklü uygarlıklar harik boyunca her türlü olumsuz koşulların üstesinden gelmiştir ve bu yüzden daha uzun solukludurlar.

Mehta yeni uygarlıkları hiç bir şekilde önemsemez, bu uygarlıkların eskiler kadar dayanıklı olabilecekleri düşüncesini ise Kabul etmez. Yeni uygarlıkların, karşılaştıkları sorunlarla hemen eriyip yok olabilecekleri düşüncesinin sürekli savunucusudur:

"Eski uygarlıklar yeni uygarlıklardan daha üstündür. Shropshire'da daha çok mutlu olmamın nedeni işte budur. Eski uygarlıklar çılgınlıklara daha az maruz kalıyor. Daha genç ülkelerde kültür yoktur. Uygarlık yüzeyseldir. Hiç bir şey kök salmaz. NewYork ve Sydney sokakları eşcinsel gibi davranan çılgın gençlik

Çeteleri ile doludur. Ama sizce onlar gerçekten eşcinsel midir? Elbette değil. Bu sadece bir moda. Şehir modası o kadar. Eski ülkelerde , Paris'te, Londra'da aptalca bir çılgınlık ortaya çıktığında elli kişiden ancak birisi etkilenir ama genç ülkelerde insanları bunda alıkoymak için yapacak bir şey yoktur..." (Hare, 1997: 120).

Mehta eski uygarlıklar konusunda sarsılmaz bir kaniya sahiptir. Yaşadığımız dünyada bütün çılgınlıkların, ahlaki yozlaşmalara neden olan durumların yeni uygarlıklarda ortaya çıkan hareketlerden kaynaklandığı düşüncesini sürekli savunur. Sözkonusu bu yeni uygarlıklara hiç bir konuda şans tanımaz, hatta biraz daha ileri giderek bu uygarlıklardan bazılarının varlığını bile kabul etmez:

Martinson: Bay Mehta düşünceli çünkü Mozambik heyetinden bir öneri var.

Mehta: Mozambik!

Martinson: Evet, siz dediniz ya.

Mehta: Böyle bir yer yok. O sadece Çin'in bir eyaleti (Hare, 1997: 136).

Bu sözleriyle Mehta temelleri yeni atılmış bir uygarlığın (ülkenin) varlığını sorgular. Ona göre tamamen farklı bir ülke olsa bile, kendine özgü bir bayrağı, dili, yasası olsa bile burası her zaman Çin'in bir eyaleti olarak kalacaktır. Bu düşünce bir anlamda burasının asla Çin'den bağımsız olarak değerlendirilemeyeceğine yapılmış bir vurgu özelliğindedir. Bu uygarlığın şu anda sahip olduğu ve gelecekte sahip olacağı şeylerin tümünde Çin etkisinin görüleceği, ne kadar bağımsız olursa olsun, Çin'den tamamen kopamayacağı düşüncesini savunur bir konuşma özelliği taşır. Öte yandan Mehta'nın bu yeni uygarlıkları Kabul etmemesinin bir diğer nedeni ise bunların yönetim şekilleri ve politik görüşleridir. Bu görüşleri benimsemeyen Mehta bu nedenle yeni kurulan bu yerlere gelecekle ilgili pek şans tanımaz ve eleştirisini yönetim şekli yanısıra yöneticilere de yöneltmekten geri durmaz:

Mehta: Peki kendine kahramanlarının kadın yanlısı olup olmadıklarını sır. Senin Lenin'in, senin Castro'n.

Stephen: O benim Castro'm değil.

Mehta: Sekiz saat boyunca sürekli konuşup, savaşlarını tüm köylülere konuşmasından usanıncaya kadar anlatıp duran bu adam (bu demeyelim çoktan unutulup gitti) bir zamanlar Esther Williams filminde figüran olan şu adam (Hare, 1997: 124).

Casrto, Lenin gibi devrimci liderler son yüzyılda ortaya çıkmış ve belli kesimler üzerinde etkili olmuş olsalar da, onların bu başarıları aynı zamanda Mehta'yı, gerçek yaşamda ise Mehta'nın simgelediği eski uygarlıkları bir şekilde rahatsız etmiştir. Mehta yazdığı romanlarda Üçüncü Dünya Ülkelerinin ve yeni uygarlıkların rejimlerine ve liderlerine ağır eleştiride bulunmaktan geri durmaz. Bu durum ise UNESCO konferansına katılan bu ülke delegelerini doğal olarak rahatsız etmiştir. Ancak Mehta'nın konferansa katılmasına karşı çıkmazlar çünkü o dünyaca tanınmış bir yazardır. Mehta'nın romanlarındaki asıl amacı da bu ülke liderlerine ve bunların siyasi rejimlerine saldırmaktır. Üçüncü Dünya Ülke delegeleri bu durumdan oldukça rahatsızdır:

M'Benque: Romanlarınızın çok kışkırtıcı gözlemlerle dolu olduğu görülüyor. Onlar üzerinde durmayacağım. Özellikle Madam Mao hakkında söyledikleriniz...

Martinson: (Panikleyerek) Hayır, olamaz!

Mehta: (Daha heyecanlı) Evet öyle.

M'Benque: Saygısızlaşıyorsunuz.

Mehta: Madam Mao hakkında yazmayı bırakmamı mı istiyorsunuz? (Hare, 1997: 146).

Stephen ise genç ve enerjik yapısının vermiş olduğu içtenlikle yeni uygarlıkların gönüllü savunucusudur. Bu uygarlıklardan hiç bir zaman ümidini kesmemiş ve bu uygarlıkların da eskilerin geçmiş olduğu süreçlerden geçmekte olduğunu düşünmektedir. Mehta'nın destekçisi olduğu eski uygarlıkların da bu tür aşamalardan geçmiş olduklarını dile getirir. Bu arada yeni uygarlıkların yaşadığı sıkıntıların bir bölümünün eski uygarlıklardan kaynaklandığı düşüncesini ise aklından çıkaramaz:

“ ...bu odada temsil edilen yeni ülkelere gelenekleri, kurumları, bildiğimiz kadarıyla uygarlıkları kendilerini geliştirecek eski yöntemleri olmayan bu kadar ülkeye bunları mı söylüyorsun? Ne diyorsun bu ülkelere? Üzgünüz bazı şeyler zaman alıyor...bu tür şeyler ülkelerinizde ilk başlarda kanlı olabilir ama genç bir uygarlıkta bu kaçınılmazdır. Sizler diktatörlüğe katliamlara ve barbarlığa katlanmalısınız (Hare, 1997: 121).

Stephen yeni uygarlıkların yaşadığı sıkıntıların üstesinden gelebilmeleri için eski uygarlıkların deneyim ve yardımlarından yararlanabileceği düşüncesindedir. Ama eski uygarlıkların buna bir şekilde olanak tanımadığını, yeni uygarlıkların kendi kaderleri ile başbaşa bırakıldığı düşüncesindedir. Yine Stephen'a göre eski uygarlıklar yenilerin geçirmekte olduğu süreci dışarıdan izlemekle yetinmekte dolayısıyla yeni uygarlıkların ödemekte olduğu ağır bedelin sorumlusu biraz da eskilerdir. Bunun doğal sonucu olarak eskiler kendi deneyimlerini yenilere yol göstermek için kullanmak yerine bunları kendi çıkarları için kullanma yolunu seçmektedir.

Nefret duygusu uyandıran politikayı gündeme taşıyan insanları ürküten oyunlar yazan bir sanatçı olarak Hare İzleyicinin dünya çapında yaşanan bütün olaylardan haberdar olması gerektiğine inanır ve bunu sağlamada tiyatroyu etkin bir araç olarak kullanır. Politik bir oyun yazarı olarak toplumu oluşturan bireylerin siyasetle ilgilenmeleri gerektiği inancını her ortamda dile getiren yazar, savaş sonrası dönemin bir oyun yazarı olarak, savaşın olumsuzluklarını, İngiltere üzerindeki olumsuz etkilerini kendi gözlemleriyle gerçek yaşamında tecrübe ettiği için savaşların olmadığı, ülkeyi yöneten yöneticilerin tarafsız bir yönetim sergilediği dünyanın insanlar için olumsuzluklar olmadan daha güzel yaşanılabilir bir yer olması inancıyla oyunlar kaleme alır. Bu amaçla bir oyun yazarı olarak uluslararası arenada cereyan eden olayları bütün çıplaklığı ile ve açık bir gerçek şekilde izleyicisine aktarmaya çalışır. Bunu yaparkende herhangi bir siyasi görüşü izleyiciye dikte etme kaygısı taşımayan yazar olabildiğince tarafsız olarak gerçekleri izleyicisine sunma ve izleyici tarafından olayların yorumlanması inancındadır. Oyunun başından sonuna kadar satır aralarında sürekli olarak yeni ve eski kavramları arasındaki çatışmaların ele alındığı *A Map of the World*'de yazar yarattığı karakterler aracılığı ile eski ve yeni kavramlarını farklı bakış açılarından izleyici/ okuyucunun beğenisine sunar. Hare, ne o yanda nede bu tarafta yer almadığını göstermek ve tarafsızlığını net bir şekilde belirtmek için her iki tarafın gözünden

olaylara farklı bir çok pencere açar. Hare diğer pek çok oyununda olduğu gibi *A Map of the World'de* de herhangi bir yargıya varmadan önce kendisine has üslubuyla sorular sorar ve bu soruların cevabını yine izleyiciye bırakır. Yazarın *A Map of the World* oyunu ile vermek istediği kısaca günümüzde kullanılagelen eski ve yeni gibi kavramları bir metaphor olarak kullanarak, doğu ve batı arasında ya da gelişmiş ile gelişmemiş dünya ülkeleri arasında var olan uçurum boyutundaki açmazları, çıkmazları, yanlış anlamaları, yaşanan/yaşanmakta olan olayları, kişileri, 'eski' olanın kime ve neye göre eski, 'yeni' diye adlandırılanın ne kadar yeni ve hangi anlamlarda yeni olduğunu, neyi sembolize ettiğini tüm çıplaklığı ile sahneye taşımak ve genellemelerden kaçınarak izleyicilerin kendi kanılarını oluşturmasına yardımcı olmaktır.

KAYNAKÇA

- BLOOM, M. (1989). *A Kinder, Gentler David Hare*, American Theatre, November.
- BOON, R., (1991). *Brenton the Playwright*, London: Methuen.
- JOAN F. Dean.,(1990). *David Hare: Twayne's English Authora Series*, (Ed. Kinley E. Roby), Boston: Twayne Publishers,
- GLENN, L. A. (1994). *David Hare: Britain's Playwright of Popular Dissent*, Michigan State University.
- GUSSOW, M., (1985). *What Pushes David Hare's Characters*, New York Times, 15 March.
- HARE, D., (1997). *David Hare Plays: 2*, London: Faber Faber Inc.
-(1992). *Teeth'n Smiles*, London: Faber and Faber
- (2005). *Obedience, Struggle and Revolt*, London: Faber and Faber.
- LEWIS, P. (1982). *Time and Place, Interview with David Hare for Programme of A Map of the World*, London: Battley Bros Printing.
- OLIVIA, J. L., (1990). *Theatricalizing Politics*, Ann Arbor, Michigan: UMI Press.
- ÖZATA, C., (2010). *David Hare'in Oyunlarında Bireysel ve Uluslararası Boyutlarıyla Yozlaşma*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- TAKKAÇ, M., (2006). *Ulusal Politikayı Evrensel Tutarlılıkla Değerlendirme: David Hare, The Absence of War*, Kazım Karabekir Eğitim Fak. Dergisi, No: 14, Erzurum.
- YEŞİLYURT, T., (2005). *David Hare'in A Map ve Knuckle Oyunlarında Toplumsal Değer Yargılarına Bir Bakış*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi No: 162918.
- WOODWORTH, P. (1990). *Hare: Leaping into Love*, The Irish Times, No: 12.

